

Konuşma

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu, Merkez Bankası Başkanı

Enflasyon Raporu Bilgilendirme Toplantısı 2022-IV

27 Ekim 2022

Ankara

Kıymetli Basın Mensupları, Saygıdeğer Katılımcılar,

2022 yılının son Enflasyon Raporu Bilgilendirme Toplantısı'na hoş geldiniz.

Konuşmama başlamadan önce, geçtiğimiz haftalarda hayatını kaybeden Para Politikası Kurulu üyemiz Profesör Doktor Yusuf Tuna Hocamızı sizlerin huzurunda rahmetle anıyorum. Profesör Tuna, Bankamızda görev almadan önce önemli kurumların yönetim kurullarında çalışmış, ülkemizin alanında en yetkin akademisyenlerinden biriydi. Para Politikası Kurulunda birlikte görev yaptığımız sürede de engin bilgi ve tecrübeleri ile Kurulumuza büyük katkı sağlamıştı. Kendisine bir kez daha Cenab-ı Allah'tan rahmet, tüm yakınlarına sabır ve başsağlığı dilerim.

Basın toplantımızda, geçtiğimiz üç ay içerisinde açıklanan veriler ışığında, küresel ve yurt içi makroekonomik gelişmelere dair değerlendirmelerimizi ve bu süreçte uyguladığımız para politikasını sizlerle paylaşacağım. Ardından, orta vadeli enflasyon tahminlerimizi açıkladıktan sonra, genel bir değerlendirme ile konuşmamı bitireceğim.

Küresel iktisadi faaliyette ikinci çeyrekte gerçekleşen yavaşlama eğilimi, öncü göstergelere göre yılın geri kalanında da devam etmektedir.

Rusya-Ukrayna Savaşı'na bağlı olarak ortaya çıkan ve giderek artan jeopolitik riskler, pandemi nedeniyle bozulan küresel tedarik zincirlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu riskler, enerji, çeşitli ara malı ve emtia ürünlerinde arz kısıtlarına ve yüksek fiyat oynaklıklarına neden olmaktadır.

Bu durum, enflasyonun küresel ölçekte yükselmesine ve talebin zayıflamasına yol açarken, aynı zamanda, enflasyon oranlarındaki artışın öngörülenden daha uzun süreceğine dair beklentileri de güçlendirmektedir. Dünya genelinde yüksek seyreden enflasyonun sonucu olarak finansal koşullardaki sıkılaşıma eğilimi artmakta ve bu durum, iktisadi faaliyeti sınırlandıran bir diğer önemli etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küresel iktisadi faaliyet üzerindeki bahsi geçen risklerin önümüzdeki dönemde de devam etmesi ve özellikle, gelecek yıl dünya ekonomisini daha çok etkilemesi beklenmektedir.

Bu çerçevede, 2023 yılına ilişkin büyüme tahminleri, önceki Rapor dönemine göre küresel ölçekte önemli ölçüde aşağı yönlü güncellenmiştir. Enerji kaynaklı kısıtlılar nedeniyle üretim kapasitesi risk altında olan Avrupa ülkeleri için söz konusu tahmin güncellemeleri daha belirgindir.

Bununla birlikte, küresel iktisadi faaliyetteki yavaşlamaya bağlı olarak, emtia fiyatları ikinci çeyrekte itibaren gerilemeye başlamıştır. Emtia fiyatlarında son dönemde gerçekleşen aşağı yönlü eğilimin enflasyon dinamiklerini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Diğer taraftan, emtia fiyatlarının halen geçmiş dönem ortalamalarının üzerinde olduğu ve savaşın etkilerinin sürmesiyle birlikte enerji fiyatlarının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

Öte yandan, ülkemizin oynadığı yapıcı rol, tahıl tedarikinde olduğu gibi enerji piyasasında da arz sorunlarının giderilmesine katkı sağlayacak ve fiyat gelişmelerinin seyrini olumlu yönde etkileyebilecektir.

Küresel büyüme görünümündeki zayıflamaya ek olarak, taşımacılık maliyetleri ve emtia fiyatlarında gözlenen daha ılımlı seyre rağmen, küresel enflasyon oranları artış eğilimini sürdürmektedir.

2022 yılına ilişkin enflasyon beklentileri, birçok gelişmiş ülke için bir önceki Rapor dönemine göre yukarı yönlü güncellenmiştir. Küresel enflasyon oranlarındaki yüksek seyrin bir süre daha devam edeceği beklenmektedir.

Makroekonomik Görünüm

Saygıdeğer Katılımcılar,

Yurt içi iktisadi faaliyet, yaşanan büyük arz şoklarına rağmen, sürdürülebilir bir yapıda ve kesintisiz bir şekilde devam etmektedir. Türkiye ekonomisinde son sekiz çeyrek boyunca gerçekleşen büyüme oranları, eğilim olarak diğer büyüme dönemlerinin üzerinde seyretmektedir.

Pandemi sonrasında hızla normalleşen ve imalat sanayinin öncülüğünde dış ticaret yapısında bir dönüşüm geçiren Türkiye ekonomisi, yılın ikinci çeyreğinde de güçlü performans sergilemiş ve yıllık bazda yüzde 7,6 oranında büyümüştür. Uluslararası kuruluşlar da Türkiye'ye ilişkin 2022 yılı büyüme tahminlerini önemli ölçüde yukarı yönlü güncellemektedir.

Türkiye'nin yapısal dönüşüm sürecinin en önemli mihenk taşlarından olan ihracat ve makine-teçhizat yatırımlarının yıllık büyümeye olan katkısı artarak devam etmektedir. Bu gelişme, Türkiye Ekonomi Modelinin amaçlarıyla da uyumludur.

İkinci çeyrekte, yıllık bazda yüzde 7,6 oranında gerçekleşen büyümenin 2,7 puanı net ihracattan, 2,2 puanı ise makine-teçhizat yatırımlarından gelmiştir. Üretim tarafında ise hizmet ve sanayi sektörleri ikinci çeyrekte de büyümeye katkı vermeyi sürdürmüştür.

Yılın ikinci yarısına ilişkin göstergeler, ihracatın yüksek seviyelerini koruduğuna ve yatırım eğiliminin güçlü kalmayı sürdürdüğüne işaret etmektedir.

Türkiye, uygulanan etkin politikalar sayesinde güçlü ve kapsayıcı bir büyüme gerçekleştirerek, G20 ülkelerinden gözle görülür bir biçimde olumlu yönde ayrılmıştır.

Refah kazanımları ve verimliliği daha iyi yansıtan satın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'ya bakıldığında ise Türkiye'nin pandemi sonrasında yüksek gelir grubu ülkelerden daha hızlı büyüdüğü ve üst orta gelirli ülkelerden de olumlu yönde ayrıştığı görülmektedir.

Gerçekleşen ve beklenen büyüme oranları, bu sürecin 2022 yılında da devam edeceğini göstermektedir.

Hedefli kredi politikalarımızın odak alanlarından biri olan makine-teçhizat yatırımları, son dönemde güçlü bir yükseliş eğilimindedir. Potansiyel büyümenin sürükleyicilerinden olan makine-teçhizat yatırımları, 2019 yılının son çeyreğinden bu yana kesintisiz olarak artmaktadır.

Bu dönemde, makine-teçhizat yatırımlarının ortalama yıllık büyüme oranı yüzde 20 olarak gerçekleşmiştir. Bu yılın ikinci çeyreğinde ise makine-teçhizat yatırımları, geçen yılki yüksek baz etkisine rağmen yüzde 17,8 oranında büyümüştür.

Büyümenin sürdürülebilirliğine ilişkin bir diğer gösterge olan net ihracat ile makine-teçhizat yatırımlarının milli gelir içerisindeki toplam payı yüzde 19,1'e yükselerek 2009 yılından bu yana en yüksek değerine ulaşmıştır.

Değerli Konuklar,

Temmuz başından bu yana öncü göstergeler, zayıflayan dış talebin etkisiyle yılın üçüncü çeyreğinde büyümede sınırlı bir yavaşlamaya işaret etmektedir.

Sanayi üretimimiz halen pandemi sonrası yüksek seviyelerini korumakla birlikte, özellikle en önemli ihracat pazarımız olan Avrupa ekonomisinin önümüzdeki dönemde karşı karşıya olduğu risklerin etkileri sınırlı da olsa hissedilmeye başlanmıştır.

Geçmiş konuşma, rapor ve yayınlarımızda da ayrıntılı olarak ifade ettiğimiz üzere yapısal kazanımlarımızın temel sürükleyicisi olan sanayi sektörünün dış şoklara karşı dayanıklılığının artmasına ve göstermekte olduğu gelişim eğilimini sürdürmesine büyük önem veriyoruz.

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı, dördüncü çeyrek itibarıyla tarihsel ortalamaları civarında seyretmektedir. İlave kapasite ihtiyacı, yatırım talebini destekleyici bir unsur olmayı sürdürmektedir. İmalat sanayi içerisinde, yüksek yatırım talebi olduğunu beyan eden alt sektörlerin kapasite kullanım oranlarının, imalat sanayi genelinin oldukça üzerinde olduğunu görüyoruz.

Üretim yapısındaki yatırım ve ihracat odaklı güçlenmenin istihdam üzerindeki olumlu yansımaları devam etmektedir. İşgücüne katılım oranındaki artış sürerken, işsiz sayısındaki azalış eğilimi de daha belirgin hale gelmiş ve mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 9,6'ya gerileyerek 2014 yılı Mart ayından bu yana kaydedilen en düşük seviyeye ulaşmıştır.

Bu dönemde, istihdam edilen kişi sayısı tarihsel olarak en yüksek düzey olan 31,3 milyon kişiye ulaşmıştır. İşgücüne katılım ve istihdam göstergelerinin pandemi öncesi seviyelerin üzerine çıkmış olması, işgücü piyasalarının sağlıklı işleyişini göstermesi açısından önem arz etmektedir.

OECD ülkeleriyle karşılaştırdığımızda, ülkemizde pandemi sürecinde işsizlik oranında gözlenen artışın daha sınırlı düzeyde kaldığı, pandemi sonrasında iyileşmenin ise daha hızlı ve güçlü gerçekleştiği görülmektedir.

2020 yılı ikinci çeyreğinden itibaren hızla artan sanayi üretiminin yanı sıra yatırım harcamaları ve ihracatın da etkisi ile istihdam edilen kişi sayısı 2020 yılı birinci çeyreğinden bu yana toplamda 4,1 milyon kişi artmıştır. İstihdamdaki bu artış, benzeri ülkelere kıyasla oldukça yüksektir. Aynı dönemde, sanayi istihdamındaki artışa baktığımızda ise Türkiye'nin görece performansı daha da öne çıkmaktadır. Sanayi üretimindeki gelişimin doğrudan ve dolaylı etkileriyle güçlenen istihdamdaki yapısal kazanımların korunmasını önemsiyoruz.

İçinde bulunduğumuz yapısal dönüşümün cari denge üzerindeki yansımalarını, bir önceki Raporumuzda da ifade ettiğimiz üzere döngüsel etkilerden arındırarak izlemeye devam ediyoruz.

Fiyat ve çevrimsel etkilerden arındırıldığında cari dengemizdeki iyileşme süreci ikinci çeyrekte de devam etmiştir. Bunun sonucunda, Türkiye ekonomisi üst üste üç çeyrek yapısal cari fazla vermiştir.

Cari fazla kapasitemizdeki yapısal iyileşmeyi, katma değer içerisindeki payını 2010'daki yüzde 15 seviyesinden 2021'de yüzde 22'ye çıkararak imalat sanayimizin gösterdiği ihracat odaklı güçlü ilerleme desteklemiştir.

Enerji maliyetlerinin küresel çapta olağanüstü seviyede yükseldiği bu sürecin sonunda, enerji fiyatlarının normalleşme eğilimine girmesiyle birlikte, ülkemizin büyürken cari fazla verdiği bir dış dengeye kavuştuğunu göreceğiz.

Türkiye ekonomisinin büyüme yapısındaki ihracat ağırlıklı dönüşümün yansıması olarak, 2022 yılında, ihracatta üst üste rekor düzeyde artışlar yaşanmıştır. 2021 yılında 225 milyar doları seviyesine ulaşan ihracat, 2022 yılının Eylül ayı itibarıyla yıllık bazda 250 milyar dolarını aşmıştır.

Öte yandan, dış talep koşullarında son aylarda gözlenen kısmi yavaşlama ile beraber, üçüncü çeyrekte, mevsimsellikten arındırılmış ihracat yatay bir seyir izlemiştir. Aynı dönemde, ithalat ise enerji fiyatlarına bağlı olarak artış kaydetmiştir.

Önümüzdeki döneme ilişkin olarak, ihracat üzerindeki aşağı yönlü riskler bir önceki Rapor dönemine göre artmış olmakla birlikte, pandemi sonrasında ihracatımızda gerçekleşen güçlü artışta yapısal ve kalıcı unsurların ağır bastığını özellikle belirtmek isterim.

İhracat kapasitemizdeki güçlenme, ihracat miktarımızdaki gelişmeleri diğer ülkelerle karşılaştırdığımızda açık bir şekilde izlenmektedir. İhracat miktar endeksimizde diğer ülkelerle 2018 yılında başlayan pozitif ayrışma, pandemi sonrasında daha belirgin hale gelmiştir.

Haziran 2018'den günümüze, ihracat miktarımız yaklaşık yüzde 35,4 oranında artarken, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerdeki ihracat miktarı artış oranları, sırasıyla, yüzde 15,8 ve yüzde 3,7 ile sınırlı kalmıştır.

İhracat performansımızdaki olumlu ayrışmada, pandemi sonrasındaki süreçte ürün ve ülke çeşitlendirmesi yoluyla artan rekabetçi yapımız etkili olmuştur.

Finansal sistemin ihracatçıları destekleyici rolünü artırmaya yönelik atılmış olduğumuz etkin adımlar da bu güçlü performansta belirleyici rol oynamaktadır.

Ağustos ayı itibarıyla, yatırım ve ihracat kredilerinin toplam ticari krediler içerisindeki payı yüzde 28'i aşarak, son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Dış dengenin önemli bir unsuru olmasının yanı sıra geniş bir istihdam ve gelir kaynağı da olan turizm sektörünün ilk sekiz aydaki performansı memnuniyet vericidir. Seyahat gelirlerinin 2021 yılına göre aylık bazda yüksek artış kaydettiği ve 2019 yılı rakamlarını aştığı görülmektedir. Eylül ayına ait öncü göstergeler, turizm gelirlerindeki güçlü seyrin devam ettiğine işaret etmektedir.

Saygıdeğer Basın Mensupları, Değerli Katılımcılar,

Tüketici fiyatları Eylül ayında yıllık bazda yüzde 83,5 oranında artmış ve Temmuz ayı Enflasyon Raporu'nda öngördüğümüz patikanın orta noktasına yakın gerçekleşmiştir.

Yıllık bazda çekirdek enflasyon göstergeleri ise nispeten daha olumlu bir görünüm sergilemektedir. B ve C endekslerinin aylık değişim oranlarında son aylarda bir miktar yavaşlama gerçekleşmiştir.

Enflasyonun dağılımına yönelik hesapladığımız alternatif çekirdek enflasyon göstergeleri de B ve C endekslerinin aylık artışlarında gözlediğimiz bu ılımlı yavaşlamayı teyit etmektedir. TÜFE yayılım endeksinde de üçüncü çeyrekte bir miktar gerileme gerçekleşmiştir.

Değerli Konuklar,

Küresel iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama ve arz yönlü kısıtların nispeten hafiflemesi, emtia piyasalarındaki baskıyı hafifletmiştir. Küresel emtia fiyatlarındaki aşağı yönlü eğilime karşın, jeopolitik sorunlar nedeniyle doğal gaz fiyatları üçüncü çeyrekte belirgin bir şekilde yükselmiştir. Bu gelişmeler sonucunda, yılın üçüncü çeyreğinde, ithalat birim değer endeksinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,9 oranında sınırlı bir düşüş gerçekleşmiştir.

Uluslararası taşımacılık maliyetleri, küresel iktisadi görünüme bağlı olarak gerilemektedir. Diğer taraftan, jeopolitik gelişmeler, tedarik süresi ve koşullarında zaman zaman düzensizlikler oluşturabilmektedir. Yurt içi tedarik süresindeki olumsuz görünüm sürmekle birlikte, önceki Rapor dönemine kıyasla bir miktar azalmıştır.

Üretici fiyat artışları tarihsel ortalamaların üzerinde seyrederken, artış eğiliminin son üç aylık dönemde zayıfladığı gözlenmektedir.

Yılın üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergeler, talep koşullarında önceki çeyreğe göre daha ılımlı bir seyre işaret etmektedir. İmalat sanayi firmalarının kayıtlı iç ve dış piyasa siparişleri ile geleceğe yönelik sipariş beklentilerine bakıldığında, yurt dışı talepte daha belirgin olmak üzere toplam talepte bir miktar yavaşlama gözlenirken, yatırım eğilimleri gücünü korumaktadır. Saha görüşmelerinden edindiğimiz bilgiler de iktisadi faaliyete dair benzer sinyaller vermektedir.

Çıktı açığı göstergeleri, bir önceki Rapor dönemindeki tahminlerimizle uyumlu olarak, makroihtiyati önlemlerin de verdiği destekle gerilemiştir.

Para Politikası

Politika faizi, hedefli krediler, makroihtiyati önlemler, teminat yapısının iyileştirilmesi ve rezerv kaynaklarının yönetilmesine ilişkin uygulamalarımızın tek bir politika çerçevesinin tamamlayıcı parçaları olarak ele alınmaları gerektiğini düşünüyoruz.

Küresel büyümeye yönelik karamsarlığın arttığı ve jeopolitik risklerin sürekli tırmandığı bir dönemden geçiyoruz. Böyle bir ortamda, yapısal olarak güçlenen cari fazla kapasitemizin en önemli unsuru olan sanayi üretiminde yakaladığımız ivmenin ve istihdamdaki artışın sürdürülmesi için finansal koşulların, özellikle finansman maliyeti kanalıyla destekleyici olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu nedenle, Ağustos-Ekim döneminde politika faizini toplamda 350 baz puan indirmiş bulunmaktayız. Aldığımız kararların, 2023 yılı içerisinde ekonomimizin dayanıklılığını artırarak arzın, yatırımların ve ihracatın sürekliliğine önemli ölçüde katkı sağlayacağını öngörüyoruz.

Değerli Konuklar,

Hedefli kredi anlayışımızla, kredilerin büyüme hızı ve iktisadi faaliyetle uyumlu kullanımı açısından dengeli bir gelişim göstermesini önemli görüyoruz. Bir önceki Rapor döneminde de sizlerle paylaştığımız gibi kredilerin gerek maliyet gerekse kullanım şekillerine ilişkin sorunları teşhis ettik ve makroihtiyati politika araçlarımızı güçlendirerek devreye aldık.

Para Politikası Kurulu karar metinlerimizde de belirttiğimiz gibi hedefli kredi mekanizmalarını güçlendirmek ve parasal aktarım mekanizmasını daha etkin hale getirmek için kredilerin kullanım alanı ve yöntemleri ile finansman maliyetine yönelik önemli adımlar attık.

Uyguladığımız makroihtiyati tedbirlerin etkinliği sayesinde kredi kompozisyonunda hedefli kredi politikamızla uyumlu değişiklikler gözledik. Kredi büyümesinde daha dengeli bir gelişim gözlenirken, kredi faizlerine yönelik devreye alınan makroihtiyati düzenlemeler sonrasında parasal aktarımın desteklendiğini ve TL ticari kredi faizlerinin 10 puan civarında gerilediğini görüyoruz.

Buna ek olarak, kredilerin kompozisyonu hedefli kredi politikalarımız sayesinde gelişmeyi sürdürmektedir. Tüketici kredilerinin ticari kredilere olan oranı azalırken, yatırım ve ihracat kredilerinin ticari krediler içerisindeki ağırlığı önemli ölçüde artmıştır.

Hedefli kredi kullanımının en önemli sonuçlarından birini KOBİ'ler tarafından kullanılan kredilerdeki gelişmeler oluşturmaktadır. Ocak-Eylül döneminde, KOBİ'ler tarafından net olarak 558 milyar TL tutarında kredi kullanımı gerçekleştirilmiştir. Bu miktar, 2021 yılının aynı döneminde KOBİ'ler tarafından kullanılan 54 milyar TL tutarındaki kredinin 10 katından fazladır.

Buna ek olarak, KOBİ'lerin 2022 yılı Eylül ayındaki net kredi kullanım miktarı, önceki yılın Ocak-Eylül döneminin 1,5 katı olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, bu dönemde, KOBİ kredilerinin tutarı ve bankacılık sektörü kredileri içerisindeki payı tarihsel olarak en yüksek düzeye ulaşmıştır.

Değerli Katılımcılar,

Teminat düzenlemeleri açısından da önemli adımlar attık. Bankaların, Merkez Bankası taraflı para takası işlemleri için uygulanan teminat blokajı ile Bankalararası Para Piyasası'nda gerçekleştirecekleri işlemler için gereken minimum DİBS bulundurma oranını kademeli olarak artırdık. Bunlara ek olarak, bankaların endeksli kıymetler ile döviz ve altın cinsinden teminata konu olan varlıklarının teminat iskonto oranını da aşamalı olarak yükselttik.

Aldığımız bu kararların ardından, uzun vadeli sabit getirili ve Türk lirası cinsi menkul kıymet faizlerinin politika faizine yakınsadığını ve getiri eğrisinin bütün vadelerde aşağı kayarak parasal aktarımın korunduğunu görüyoruz. DİBS getirileri, ilave menkul kıymet tesis uygulamasından bu yana toplamda 1600 baz puan, önceki Rapor döneminden bu yana ise 800 baz puana varan oranlarda düşmüştür.

Uyguladığımız makroihtiyati tedbirler ve liralama stratejimiz çerçevesinde bankacılık sektörünün pasif kompozisyonunda da Türk lirasının payının artmasını önemsiyoruz. Bu kapsamda, sektörün fonlama yapısında en önemli bileşen olan mevduattaki liralama sürecini kur korumalı mevduat ürünü uygulamasıyla başlatmıştık.

Uygulama halen gerek bankacılık sektörünün Türk lirası mevduatlarını gerekse uluslararası rezervlerimizi desteklemeye devam ediyor. Bunun yanında, ihracat gelirlerinin bir kısmının Merkez Bankasına satılması gibi Türk lirasına talebin sürekliliğini güçlendiren ve rezerv yapımızın sağlamlığını destekleyen, çeşitlendirilmiş ve proaktif bir rezerv kaynak yönetimi uyguluyoruz. Buna ek olarak, mevduatlarda liralama teşvik eden makroihtiyati uygulamalarımızı geliştirerek sürdürüyoruz. Tüm bunların bir sonucu olarak, 2021 yılı sonundan itibaren TL mevduat payının istikrarlı bir şekilde artmakta olduğunu görüyoruz.

Orta Vadeli Tahminler

Değerli Konuklar,

Orta vadeli tahminler üretilirken, başlangıç noktası olarak şimdiye kadar özetlediğim iktisadi görünümü esas aldık. İthalat fiyatları, gıda fiyatları ve küresel büyüme gibi dışsal unsurlar için varsayımlarımızı gözden geçirdik ve güncelledik.

Öncü göstergeler, küresel ekonominin resesyona girme riskinin arttığı yönünde güçlü sinyaller veriyor. 2023 yılı için dış talebe ilişkin tahminlerimizi, enerji krizi ve finansal koşullara bağlı olarak artan riskler nedeniyle aşağı yönlü güncelledik.

Son dönemde küresel talebe ilişkin beklentilerle birlikte gerileyen emtia fiyatlarına karşın, enerji fiyatlarının jeopolitik risklere bağlı olarak dalgalı bir seyir izlemesi sonucunda, petrol fiyatlarına dair varsayımlarımızı 2022 ve 2023 yılları için bir miktar yukarı yönlü güncelledik.

İthalat fiyatlarının genel seviyesine dair varsayımımızda, gerçekleştirmeler kaynaklı olarak 2022 yılı için sınırlı bir miktar yukarı yönlü, 2023 yılı için ise küresel talep görünümü ile uyumlu olarak aşağı yönlü bir güncelleme yaptık.

Gıda fiyatlarının, yıl sonuna doğru düşüşe geçerek 2022 yılında yüzde 75, 2023 yılında ise yüzde 22 oranında artacağını varsaydık.

Tahminler üretilirken, makroekonomik politikaların orta vadeli bir perspektifle, enflasyonu düşürmeye odaklı ve liralasma adımları kapsamında koordineli bir şekilde belirlendiği bir görünüm esas aldık.

Kıymetli Konuklar,

Şimdi, sizlerle, anlattığım bu çerçeve dâhilinde ürettiğimiz enflasyon tahminlerimizi paylaşacağım. Enflasyon tahmin aralığımızın orta noktaları 2022 yılı sonunda yüzde 65,2; 2023 yıl sonunda yüzde 22,3 ve 2024 yıl sonunda ise yüzde 8,8 seviyelerine tekabül etmektedir.

Tahminler, para politikasının sürdürülebilir fiyat istikrarını sağlama hedefi doğrultusunda belirlendiği bir çerçevede, 2023 yılı ve sonrasında enflasyonun ana eğiliminin kademeli olarak gerileyeceğine işaret ediyor.

Tahminlerimizde finansal koşulların sıkışmasıyla yavaşlayan küresel talep yoluyla ithalat fiyatlarında normalleşme eğilimlerinin süreceğini baz alıyoruz.

Söz konusu dışsal koşullar altında, aldığımız makroihtiyati tedbirlerin parasal gelişmeler üzerindeki dengeleyici etkileriyle birlikte, arz-talep dengesinin, cari dengenin, döviz piyasasında görülen istikrarlı seyrin enflasyon beklentilerine ve fiyatlama davranışlarına olumlu yansıtacağını öngörüyoruz.

Böylece, 2022 yıl sonu enflasyon tahminini 4,8 puanlık güncellemeyle yüzde 60,4'ten yüzde 65,2'ye; 2023 yıl sonu tahminimizi ise 3,1 puanlık bir güncelleme ile yüzde 19,2'den yüzde 22,3'e güncelledik. Her iki yıl için başlangıç koşullarındaki güncelleme, tahminler üzerinde, sırasıyla, 0,9 ve 2,9 puan kadar etkili oldu.

Türk lirası cinsinden ithalat fiyatları ve gıda fiyatları varsayımlarındaki güncellemeler 2022 yılı enflasyon tahminlerini, sırasıyla, 2,2 ve 0,9 puan kadar yukarı çekti. 2023 yılı enflasyon tahminlerini Türk lirası cinsinden ithalat fiyatları 1,1 puan yükseltirken, gıda fiyatları varsayımındaki güncellemeler ise 0,9 puan düşürdü.

Yönetilen yönlendirilen fiyatlardaki doğalgaz ve elektrik kaynaklı gerçekleşen ayarlamalar, 2022 yıl sonu enflasyon tahminini 0,6 puan artırdı.

Öte yandan, 2022 yılında çıktı açığındaki güncellenmenin tahminlere etkisini 0,2 puan hesaplarken, 2023 yılında oldukça sınırlı olacağını öngörüyoruz.

Saygıdeğer Katılımcılar,

2022 yılı içerisinde tüm politika araçlarımızı gözden geçirerek ülkemizin ihtiyaç ve koşullarına en uygun para politikası çerçevesini kademeli olarak oluşturduk. Kalıcı fiyat istikrarını hedefleyen liralasma stratejimizin başarıya ulaşması için güçlü ve kararlı adımlar attık.

Enflasyonda sizlerle paylaştığım tahminlerle uyumlu bir düşüşün nasıl sağlanacağını özetleyerek konuşmamı sonlandırmak istiyorum. Dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de enflasyonun önemli bir kaynağını arz şokları oluşturuyor. Emtia ve enerji fiyatları, yakın dönemde bir miktar gerilemekle birlikte tarihi ortalamalarının üzerinde artışlar yaşadı.

Bu gelişmeler gerek pandemi gerekse jeopolitik risklerin etkisiyle ortaya çıkan büyük arz kısıtlarının sonucudur. Merkez Bankası olarak, ekonomi politikalarının kontrol alanının dışında kalan söz konusu arz kaynaklı maliyet baskılarına faiz artırımlarıyla karşılık vermenin etkili olmayacağını değerlendiriyoruz.

Enflasyonu düşürmek amacıyla, yalnızca toplam talebi kısıtlayıcı politikalar uygulayarak, halihazırda arz yönlü baskılarla mücadele eden üreticilerin yatırım ve ihracat kapasitelerine zarar vermekten öteye gidemeyiz. Tam tersine, enflasyonun düşmesini üretimi destekleyerek ve üretim gücümüzü artırarak sağlayabiliriz.

Faiz ve hedefli kredi kararlarımızla, uygun finansman koşulları oluşturarak, arz ve cari fazla kapasitemizi geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bu doğrultuda, üreticilerin kredi erişimini destekleyerek yatırım, istihdam, üretim ve ihracatın artarak devam etmesine katkı sağladık.

Mevduatların içerisinde Türk lirasının payı hızla artıyor. Bu konuda net hedefler belirleyerek yola devam ediyoruz. Önümüzdeki dönemde Türk lirasının payının daha da artacağını öngörüyoruz. Dolayısıyla, bu kanaldan döviz kurlarındaki istikrara katkı sağlayarak, enflasyonu besleyen önemli bir unsuru da kontrol altına almış oluyoruz.

Önümüzdeki dönemde, enflasyonun daha hızlı gerilemesi için beklentilerin ve kur istikrarının dezenflasyon süreciyle uyumlu olmaları gerekiyor. Halihazırda, enflasyonun ana eğilimi, çekirdek göstergeler ve beklentilerde gözlediğimiz kısmi iyileşme, önümüzdeki dönemde de güçlenerek devam edecek. Uyguladığımız etkin politikalarla firmalarımızın fiyatlamada davranışlarında bozulma yaşanmasına ve sağlıksız fiyat oluşumlarına izin vermeyeceğiz. Bunun sonucunda, beklentilerin ve kur istikrarının enflasyondaki düşüşü desteklemesini sağlayacağız.

Faiz indirimleri ve makroihtiyati araçlarımızla, kredi faizlerini politika faizlerine yakınlaştırarak üretimi destekliyor ve kredilerin istikrara katkı verecek şekilde dağılmasını sağlıyoruz. Kredilerin uygun maliyetli olmasını nasıl önemsiyorsak, kredilerin verimli alanlarda kullanılmasını da aynı derecede önemsiyoruz. Bu, uyguladığımız politikanın ana unsurlarından biridir.

Enflasyon, arzın sürekliliğinin sağlanması, döviz kurlarında istikrarın korunması ve fiyatlamada davranışlarının normalleşmesiyle hızla düşecek. Bu düşüşün kalıcı bir fiyat istikrarı sağlamasının iki ön koşulu olduğunu değerlendiriyoruz.

İlk olarak, kalıcı cari fazla verme kapasitesine ulaştığımızda döviz arzımız da güçlenmiş olacağı için döviz piyasalarında sağlıklı fiyat oluşumunu ve istikrarı doğal olarak sağlamış olacağız. Enerji fiyatları tarafından gölgelense de bu hedefe beklenenden daha yakın olduğumuzu bir süredir sizlerle ayrıntılı bir şekilde paylaşıyoruz.

Fiyat istikrarında kalıcılığı sağlayacak ikinci ön koşul ise hanehalkının, firmaların ve bankaların bilançolarında Türk lirasının baskınlığının sağlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak da liralışmayı bozan tüm yapısal unsurları ortaya koyup düzeltmeye gayret ediyoruz. Sözleşmelerin Türk lirasıyla yapılması, sermaye akımlarının uluslararası standartlarda doğru yönetilmesi, sermaye piyasalarının derinleşerek cazip getiri sunan Türk lirası varlıklarını güçlendirilmesi, döviz piyasalarında şeffaflığın sağlanması, yerel paralarla ticaret ile döviz piyasalarında dengeli yapının desteklenmesi gibi hususlar liralışma stratejimiz kapsamında önümüzdeki dönemde giderek daha yoğun bir şekilde uygulama alanı bulacak. Bunlardan sorumluluk alanlarımızda olanlar konusunda önemli adımlar atıp, diğer konularda ilgili kurumlarla yakından çalışacağız.

İçinde bulunduğumuz şartlara uygun, kalıcı çözüme odaklanan bir dezenflasyon programı uyguluyoruz. Bir önceki Rapor döneminde parasal aktarımın etkinliğini artıracığımızı ve kredilerde

ihtiyatlı duruşu güçlendireceğimizi söylemiştik. Bu kapsamda yaptığımız uygulamalarla tahvil ve ticari kredi faizleri önemli oranda geriledi ve kredi gelişmeleri hedefli kredi politikalarımızla uyumlu seyretti.

İçinde bulunduğumuz küresel zorluklara rağmen ve tüm paydaşlarıyla da uyum ve eşgüdüm içerisinde çalışan bir kurum olarak, enflasyonu bir süreliğine değil; kalıcı olarak ve tamamen düşürecek bir programı sabır ve kararlılıkla uyguluyoruz.

Konuşmamı bitirirken, başta Para Politikası Kurulu üyelerimiz ve Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü çalışanlarımız olmak üzere Rapor süreci ve basın toplantısıyla ilgili hazırlıklarda görev alan tüm çalışma arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Cumartesi günü Cumhuriyetimizin 99. yıldönümünü kutlayacağız. Bu vesileyle, siz değerli misafirlerimiz, çalışma arkadaşlarımız ve aziz milletimizin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı tebrik ediyor, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere ulusal bağımsızlık yolunda hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan tüm kahramanlarımızı saygıyla ve rahmetle yâd ediyorum.

Toplantımızın soru-cevap bölümüne geçebiliriz.